

Jyrki Kasvi vihr

Kirjallinen kysymys lukiolaisten toimeentulotukihakemusten käsittelystä Kansaneläkelaitoksessa

Eduskunnan puhemiehelle

Vastuu toimeentulotuen perusosan myöntämisestä siirtyi vuodenvaihteessa kunnilta Kansaneläkelaitokselle. Toimeentulotuen hakijoilta tulleen palautteen ja Kelan nettisivujen perusteella perusosan jakamisperusteissa on tässä yhteydessä tapahtunut muutoksia, jotka ovat ristiriidassa toimeentulotukilain soveltamisohjeiden ja korkeimman hallinto-oikeuden päätösten kanssa.

Kansaneläkelaitos edellyttää opintolainan hakemista pääsääntöisesti kaikilta 18 vuotta täyttäneiltä opiskelijoilta eli myös kaikilta lukiossa opiskelevilta. Kelan nettisivujen mukaan ainoita tapauksia, joissa opintolainaa ei edellytetä haettavaksi, ovat lastensuojelun jälkihuollon piirissä oleminen tai vakavasta sairaudesta johtuva kyvyttömyys elättää itseään.

Sosiaali ja terveystieteiden ministeriön julkaisemien toimeentulotukilain soveltamisohjeiden (STM 2013:4, s. 23) mukaan opintolainan hakemista ei voida edellyttää "nuorilta, jotka opiskelevat sellaisessa koulutuksessa, joka antaa valmiuksia jatko-opintoihin, mutta ei paranna opiskelijan työmarkkinavalmiuksia tai valmista ammattiin." Lukiokoulutus mainitaan soveltamisohjeissa vielä erikseen: "Kyseessä oleva koulutus voi olla esimerkiksi lukiokoulutus tai maahanmuuttajanuorille suunnattu kielitaitoa ja opiskeluvälmiuksia parantava koulutus."

Aiheesta on myös korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätöksiä, esimerkiksi KHO 2000:2909 ja KHO 2007:69. Molempien perusteluissa viitataan muun muassa siihen, etteivät lukio-opinnot anna ammattipätevyyttä.

Kansaneläkelaitoksen vaatimus opintolainan nostamisesta lukio-opintoja varten on siis paitsi toimeentulotukilain vastainen myös sosiaalisesti kestävä. Jos käytäntö vakiintuu, se käytännössä rajaa vähävaraisten perheiden lapset lukion ja sitä seuraavien korkeakouluopintojen ulkopuolelle. Vähävaraisten perheiden lasten opintolainataakka on heidän valmistuttuaan jo muutenkin merkittävästi muita suurempi.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta Kansaneläkelaitos nautattaa toimeentulotukilain soveltamisohjeita ja korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätöksiä, erityisesti kun se käsittelee lukiolaisten toimeentulotuen perusosahakemuksia?

Kirjallinen kysymys KK 672/2016 vp

Helsingissä 17.1.2017

Jyrki Kasvi vihr